

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΟΜΑΔΑ Α΄

A. 1.1. Να αντιστοιχήσετε τα πολιτικά πρόσωπα της στήλης Α με τις πολιτικές τους θέσεις που αναφέρονται στη στήλη Β [δύο πρόσωπα της στήλης Α περισσεύουν].

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Παπαναστασίου	α. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες.
2. Μαυρομιχάλης	β. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας.
3. Δεληγιώργης	γ. Υποστήριζε την «Ανόρθωση», που δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.
4. Κανάρης	δ. Υποστήριζε την αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος και την επιβολή αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης.
5. Γούναρης	ε. Υποστήριζε την πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.
6. Θεοτόκης	
7. Βενιζέλος	

Μονάδες 10

A.1. 2. Να αιτιολογήσετε το ιστορικό περιεχόμενο των παρακάτω περιόδων:

α. Η κρίση (που προέκυψε από την έκρηξη του κινήματος στο Θέρισο) μετατοπίστηκε στο επίπεδο της διπλωματίας.

β. Το πιστωτικό σύστημα της χώρας βρισκόταν πραγματικά, κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας, σε πρωτόγονη κατάσταση.

γ. Ως αντιβενιζελικά θεωρούνταν τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Παρά τις διαφορές που υπήρχαν ανάμεσά τους, τα ένωνε ένας συντηρητικός προσανατολισμός.

Μονάδες 15

A.2.1.

Ποια προβλήματα αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες κατά τη διαδικασία της ενσωμάτωσής τους στην ελληνική κοινωνία: α) εξαιτίας του ότι δεν αποτελούσαν ένα ενιαίο σύνολο (μονάδες 4), β) εξαιτίας της αντιμετώπισης τους από το κράτος και τους γηγενείς κατοίκους του (μονάδες 4) και γ) εξαιτίας του ότι η ανταλλάξιμη περιουσία δεν περιήλθε πάντοτε σε αυτούς (μονάδες 4);

Μονάδες 12

A.2.2.

Να αναφερθείτε στο διοικητικό έργο που πραγματοποιήθηκε α) από την πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας (μονάδες 5), β) από την «Προσωρινή Κυβερνήσιν της Κρήτης.» (μονάδες 4) και γ) κατά το χρονικό διάστημα της Αρμοστείας του Αλέξανδρου Ζαΐμη (μονάδες 4).

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β

B1. Αξιολογώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία του παραθέματος να αναφερθείτε α) στους λόγους που εξώθησαν τους Έλληνες της διασποράς να στρέψουν τα κεφάλαιά τους στην Ελλάδα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα (μονάδες 10), β) στις μορφές που έλαβαν αυτές οι επενδύσεις (μονάδες 9) και γ) στο χαρακτήρα των επενδύσεων του εξωελλαδικού κεφαλαίου κατά την ίδια περίοδο (μονάδες 6).

Μονάδες 25

Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική ύφεση του τελευταίου τετάρτου του 19^{ου} αι. στην Ευρώπη, ή η μετάβαση του καπιταλισμού στο στάδιο του ιμπεριαλισμού, προκαλεί ριζικούς μετασχηματισμούς στο εσωτερικό του παροικιακού ελληνισμού. Σε περιοχές προνομιακές για την οικονομική δραστηριότητα των Ελλήνων κεφαλαιούχων της διασποράς υπεισέρχονται με επενδύσεις οι χώρες του καπιταλιστικού κέντρου. Συνεπώς οι Έλληνες της διασποράς έπρεπε να ανταγωνιστούν το διεθνές κεφάλαιο, γεγονός δύσκολο, αν όχι απίθανο, λόγω της μεγάλης δυσαναλογίας. Εκτός από την οικονομική απειλή υπήρξαν και οι αναπτυσσόμενοι εθνικισμοί, που απειλούσαν τα συμφέροντα του παροικιακού ελληνισμού, καθώς δημιουργούνται εθνικά κράτη στους τόπους που μεσουρανούσαν οι Έλληνες της διασποράς, όπως Ρουμανία, Βουλγαρία. Η απάντηση του παροικιακού κεφαλαίου στον ανταγωνισμό των ευρωπαϊκών κεφαλαίων και στον κίνδυνο απωλειών ήταν η μεταφορά μέρους των δραστηριοτήτων του στην Ελλάδα. Η απάντηση αυτή του παροικιακού κεφαλαίου δεν αποκλείει την περίπτωση διαφοροποίησης της επενδυτικής πολιτικής, γεγονός που απαιτούσε μεγαλύτερη γεωγραφική επέκταση των εργασιών και επομένως η δραστηριοποίηση στην Ελλάδα ήταν στα πλαίσια αυτής της στρατηγικής. Από την άλλη πλευρά, στην Ελλάδα υπήρξε ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό κλίμα για το κεφάλαιο του παροικιακού ελληνισμού.

Το πρόγραμμα των κυβερνήσεων Τρικούπη ήταν σταθερά προσανατολισμένο στους κεφαλαιούχους της διασποράς και απέβλεπε στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών, ώστε να εισρέουν τα κεφάλαια στον ελληνικό χώρο. Η εφαρμογή έμμεσης και όχι άμεσης φορολογίας, η χαμηλή φορολογία κληρονομιών, η δασμολογική προστατευτική πολιτική (γαιοκτήμονες-τσιφλικάδες) κ.ο.κ. είναι ορισμένα μέτρα στήριξης και κυρίως προσέλκυσης των κεφαλαιούχων της διασποράς.

.....

Ο τομέας στον οποίο οι ομογενείς δεν θα επενδύσουν ούτε κεφάλαια ούτε τις προσόδους από τις χρηματιστικές τους εργασίες στην Ελλάδα θα είναι ο βιομηχανικός. Το παροικιακό κεφάλαιο προσανατολίστηκε σε μη παραγωγικές επενδύσεις, όπως στην αγορά αγροτικής και αστικής γης, στο εμπόριο, στα δημόσια έργα, και στις τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές των ομογενών κατέγραψαν και τα χαρακτηριστικά των επενδύσεών τους. Οι περισσότερες επενδύσεις ήταν κατάλληλες για εύκολη, ασφαλή ρευστοποίηση και μεταφορά κεφαλαίου στο εξωτερικό σε επικίνδυνες ή αβέβαιες καταστάσεις. Μερικές σήκωναν ασυνήθιστα μεγάλους συντελεστές απόσβεσης κεφαλαίου. Όσες πάλι είχαν στοιχεία κινδύνου ήταν επικερδέστατες, είχαν δηλαδή την τυπική μορφή της κερδοσκοπίας.

Σπύρος Τζόκας, «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, Υπανάπτυξη ή εξαρτημένη ανάπτυξη», εκδόσεις Θεμέλιο

B2. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία των παραθεμάτων α) να αποδείξετε ότι η εκλογική αναμέτρηση και το αποτέλεσμα των εκλογών της 8^{ης} Αυγούστου 1910 ανοίγουν μία νέα πολιτική περίοδο στην Ελλάδα (μονάδες 13) και β) να τεκμηριώσετε την παραπάνω θέση αναφερόμενοι στις πολιτικές θέσεις της πρωτοεμφανιζόμενης Κοινωνιολογικής Εταιρείας (μονάδες 12).

Μονάδες 25

Πηγή 1

Η διεξαγωγή των εκλογών της 8^{ης} Αυγούστου επέτρεψε στις πολύμορφες αναζητήσεις σε κοινωνικό και σε ιδεολογικό πεδίο να επιδιώξουν την πολιτική τους καταξίωση στο χώρο της κοινοβουλευτικής ζωής. Φορείς νέων αιτημάτων και ριζοσπαστικών τάσεων δε δίσταζαν να διεκδικήσουν τη λαϊκή ψήφο με την εκλογική προσωνομία του ανεξάρτητου. Επαγγελματικοί σύλλογοι και συντεχνιακές οργανώσεις έχριαν, για πρώτη φορά, υποψήφιους έξω από τα συγκροτημένα πολιτικά κόμματα. Μέσα στο ιδιόμορφο τούτο προεκλογικό κλίμα, τα κλαδικά αιτήματα εναλλάσσονταν με την επίκληση της ανάγκης για ριζικές πολιτειακές μεταβολές[...].

.....

Το εκλογικό αποτέλεσμα της 8^{ης} Αυγούστου 1910 εξήρε τη ζωνή ροπή του

εκλογικού σώματος προς την ανανέωση του πολιτικού δυναμικού και την υιοθέτηση των ριζοσπαστικών προγραμματικών αρχών. Τα παλιά πολιτικά κόμματα πέτυχαν οπωσδήποτε να διατηρήσουν την πλειοψηφία στο νέο κοινοβούλιο, 200 περίπου έδρες σε σύνολο 362. Από αυτές 94 κατέλαβαν πολιτικοί φίλοι του Γ. Θεοτόκη, 64 του Δ. Ράλλη, 34 του Κ. Μαυρομιχάλη και 13 του Α. Ζαΐμη. Έστω και αν το σύστημα των σφαιριδίων και η έλλειψη των στατιστικών στοιχείων δεν επιτρέπει τον επακριβή υπολογισμό των ψήφων, είναι δυνατόν να υποτεθεί ότι τα παλιά κόμματα συγκέντρωσαν την προτίμηση του 65 % τουλάχιστον των ψηφοφόρων. Παράλληλα όμως, και για πρώτη φορά στην κοινοβουλευτική ιστορία της χώρας, οι ανεξάρτητοι βουλευτές πέτυχαν σχεδόν να προσεγγίσουν τον συνολικό αριθμό των εκπροσώπων των οργανωμένων κομμάτων.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΔ, Εκδοτική Αθηνών

Πηγή 2

«Από το ιδρυτικό της Κοινωνιολογικής Εταιρείας»

«Ιδρύεται εν Αθήναις Σύλλογος υπό την επωνυμίαν «Κοινωνιολογική Εταιρεία», σκοπών: **I.** Να υποβοηθήσεται τις φιλοσοφικές, κοινωνιολογικές και οικονομικές μελέτας και να τις εκλαϊκεύσεται. **II.** Να εργασθή, όπως αναγνωρισθή πρακτικώς η πολιτική αρχή ότι: **α.** σκοπός της πολιτείας είναι η δι' όλα τα μέλη της κοινωνίας εξασφάλις και προαγωγή εξ ίσου ευνοϊκών συνθηκών προς ανάπτυξιν της προσωπικότητάς των **β.** προς επίτευξιν του σκοπού τούτου, ο οποίος δεν είναι δυνατόν να πληρωθή τελείως, αν μη καταστώσι κοινά τα μέσα της παραγωγής και ρυθμισθή η διανομή του πλούτου αναλόγως των αναγκών εκάστου, πρέπει να μεταβάλλεται βαθμιαίως ο οικονομικός και πολιτειακός οργανισμός κατά το εκάστοτε δυνατόν μέτρον, αδιαφόρως προς την εκ τούτου βλάβην των ατομικών συμφερόντων ωρισμένων προσώπων ή τάξεων **γ.** προς τοιαύτην βαθμιαίαν επίτευξιν του ανωτέρου σκοπού είναι απαραίτητος η οργάνωσις του εργαζομένου λαού εις οικονομικούς συνεταιρισμούς, και ίδιον πολιτικών κόμματα.»

Αλέξανδρος Παπαναστασίου, Μελέτες, Λόγοι, Άρθρα, (1957)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ – ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΙΩΤΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

